

A zenei észlelési képesség vizsgálata online, diagnosztikus mérőeszközökkel az általános iskola alsó tagozatában

Asztalos Kata

MTA-LFZE Aktív Zenetanulás Kutatócsoport
SZTE JGYPK Tanító-és Óvóképző Intézet

MTA-LFZE Active Music Learning

edia.hu
eDia
SZTE OK

A MAGYAR PSZICHOLÓGIAI
TÁRSASÁG XXVI. ORSZÁGOS
TUDOMÁNYOS NAGYGYŰLÉSE

MP
M A G Y A R
P S Z I C H O L Ó G I A I
T Á R S A S Á G

AZ ELŐADÁS FELÉPÍTÉSE

Célkitűzés és elméleti keretek

- A gyermekkori zenei nevelés jelentősége
- Gyermekkorban alkalmazható zenei észlelés tesztek
- A zenei észlelés moduláris modellje
- A számítógép-alapú mérés-értékelés előnyei zenepszichológiai kontextusban
- Kutatási kérdések

Módszerek

- A kutatás mintája
- Tesztkörnyezet
- Keretrendszer

Eredmények

- A próbamérés eredményei
- Az országos mérés eredményei

Konklúzió

Célkitűzés

A zenei észlelés vizsgálata az általános iskola legkorábbi szakaszában, online, diagnosztikus mérőeszköz segítségével.

„A zene nagy hatást gyakorol az agy fejlődésére. Kezdjük a zenei nevelést amilyen korán csak lehet. Minél korábban, annál jobb. A zene a legjobb „agyfényesítő”!” (Csépe Valéria, Nemzetközi Kodály Szimpózium, 2013, július 30. Kecskemét)

Az előadás fogalmi keretei

A zenei képesség

A zene befogadása vagy aktív művelése nagyszámú pszichológiai folyamatot idéz elő, ezek közé tartozik többek közt az észlelés, a figyelem, a tanulás, az emlékezés, az auditív információ gyors feldolgozása. (Koelsch, 2012)

A zenei észlelés

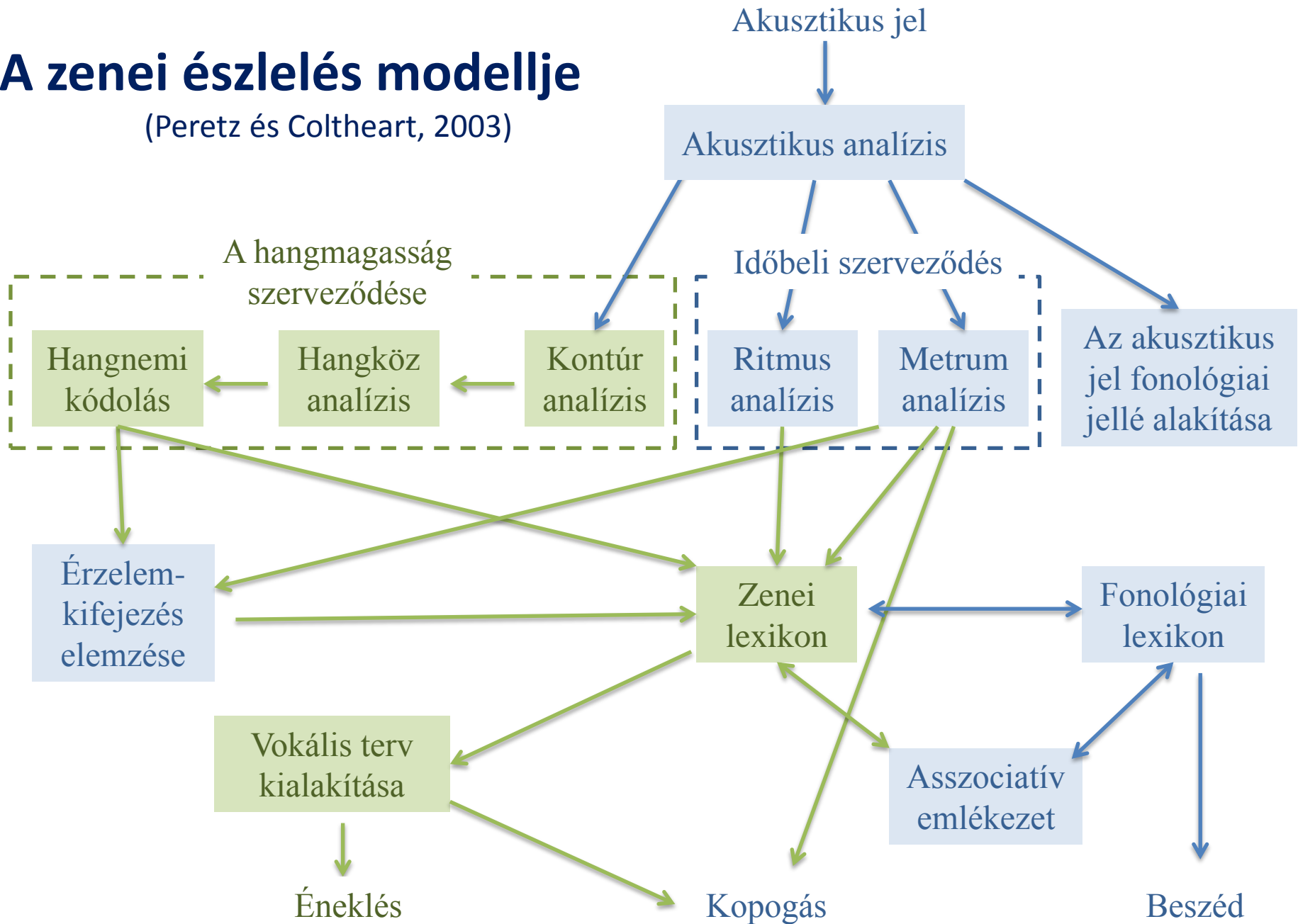
A zenei percepció magában foglalja az akusztikus jel analízisét, a hangközviszonyok és a zene szintaktikai és szemantikai feldolgozását valamint a zene által kiváltott (pre)motoros tevékenységeket. A zenei észlelés alapját az akusztikus információ dekódolása képezi. (Koelsch, 2014)

[illegible]

A zenei észlelés modellje

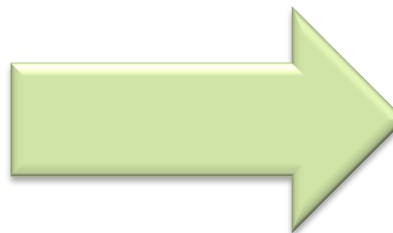
(Peretz és Coltheart, 2003)

Technológia-alapú eljárások előnyei a zenei tesztelésben

- ✓ hallható instrukciók
  - ✓ egyéni tempó
  - ✓ a hangerő egyéni igényeknek megfelelő változtatása
  - ✓ azonnali visszacsatolás
  - ✓ motiváló tesztkörnyezet
- edia.hu** **eDia** **SZTE OK** (Molnár és Csapó, 2013)

Kutatási kérdések

1. Alkalmazható-e a mérőeszköz átlagos iskolai környezetben?
2. Megbízható információt biztosítanak-e a feladatok a zenei észlelésről?
3. Mik a mért zenei képességek struktúrájának fő jellemzői?
4. Mik a jellemzői a zenei észlelési képességnek a vizsgált korosztályban?

A kutatás mintája

1. osztályos általános iskolai tanulók

Próbamérés

- 2015 szeptember
- N=169
- Dél-Alföldi Régió

Országos mérés

- 2015 október
- N=5288
- Országosan reprezentatív minta

Módszerek

- eDia elektronikus diagnosztikus rendszer (*Molnár és Csapó, 2013*)
- speciális zenei ismereteket, előzetes tudást nem igénylő feladatok
- narrátor alkalmazása
- számítógéppel generált zenei minták (Cubase5, Sibelius7)
- az iskolák saját számítógépeinek használata
- fejhallgató, egyéni igényeknek megfelelő hangerő-szabályozás
- Közoktatási Információs Rendszer azonosítóinak alkalmazása
- összesen 45 item
- 3 feladattípus: dallam, hangmagasság-és ritmusdiszkrimináció (alternatív választás)
- átlagos megoldási idő: 15 perc
- belső konzisztencia (Cronbach α): próbamérés 0,88; országos mérése: 0,82

A próbamérés eredményei

	Belső konzisztencia
Teljes teszt (45 item)	0,88
Dallam (15 item)	0,61
Hangmagasság (15 item)	0,78
Ritmus (15 item)	0,76

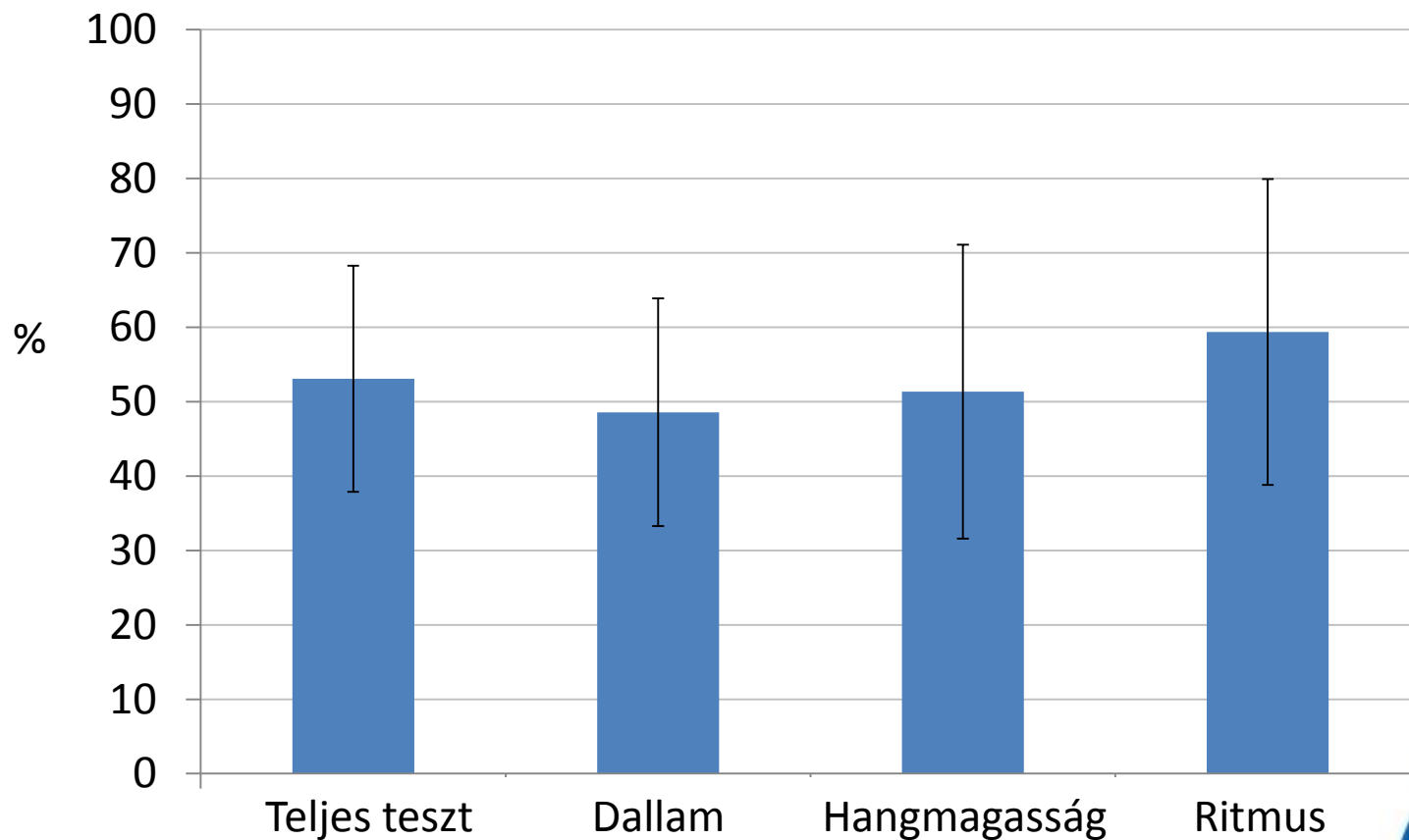
A teljesítmény és a megoldási idő korrelációja: $r=.44$ ($p<.01$)

Átlagos teljesítmény: 47.59% SD: 18.19

A nagymintás mérés eredményei

Teszt teljesítmény

A mért észlelési képességek összefüggései

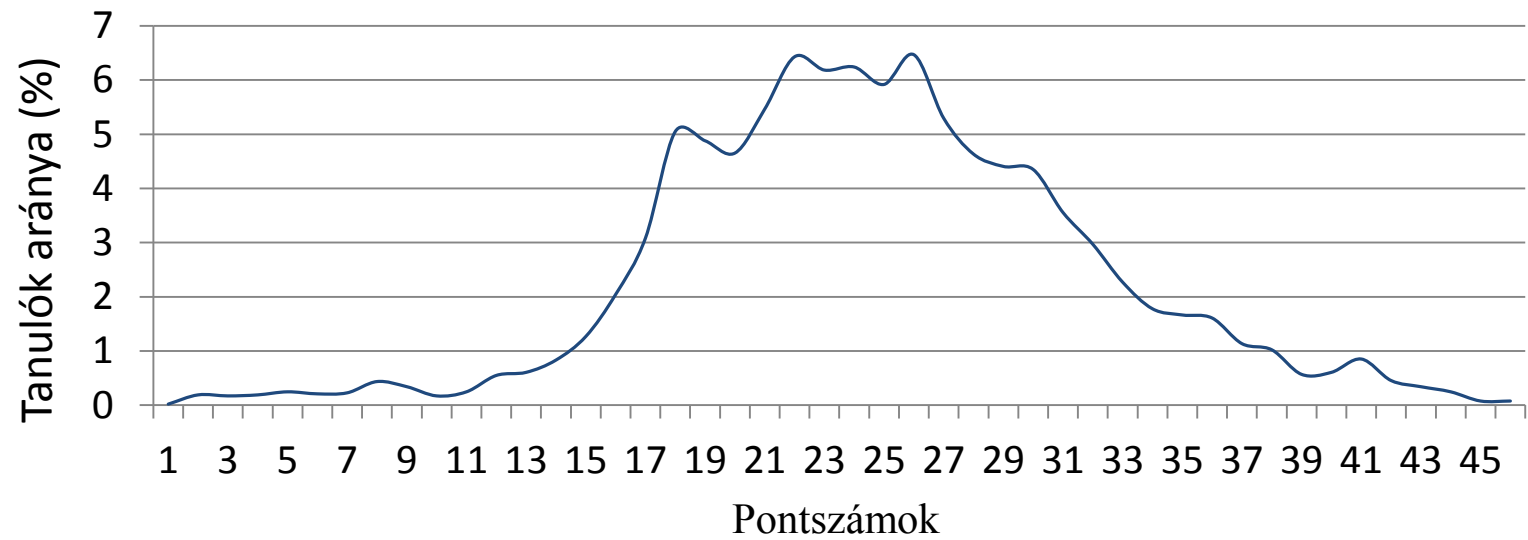
	Teljes teszt	Dallam	Hangmagasság
Teljes teszt			
Dallam	0,76**		
Hangmagasság	0,86**	0,54**	
Ritmus	0,83**	0,43**	0,53**

**= $p < 0,01$

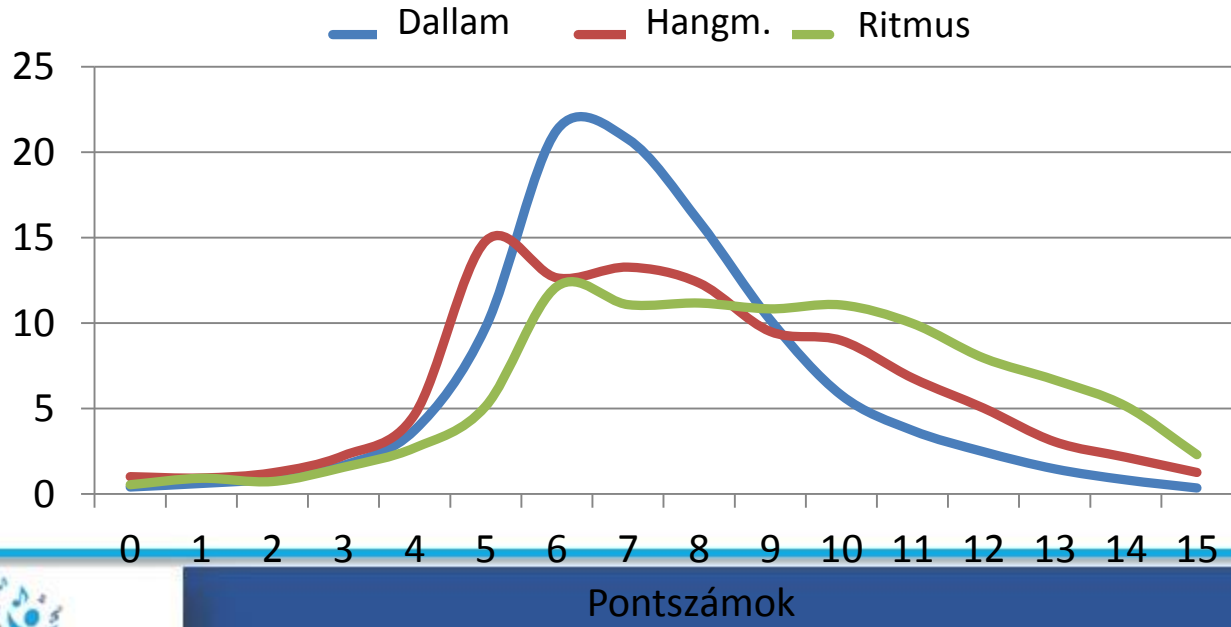

A teljesítmények eloszlása

MTA LFZE Aktív Zene Tanulás Kutatócsoport

MTA LFZE

A feladatokban elért teljesítmények eloszlása

A mérőeszköz továbbfejlesztése

Célok:

- A dichotóm itemek kompenzálása, többszörös választást igénylő feladatok kidolgozása
- Vizsgált minta képességszintjéhez való alkalmazkodás
- Holisztikusabb kép a zenei észlelésről
- A dallami és ritmikai reprodukció objektív módon való mérhetővé tétele

	Időbeli szerveződés	A hangmagasság szerveződése	Σ (item)
Zenei észlelés 	Ritmushallás (15) Tempóhallás (15)	Dallamhallás (15) Hangmagasság-hallás (15) Harmóniahallás (15)	75
Vizuális-auditív kapcsolás 	Vizuális kapcsolás – ritmus (5)	Vizuális kapcsolás – dallam (10)	15
Reprodukció 	Ritmusreprodukció (10)	Dallamreprodukció (10)	20
Σ (item)	45	65	110

SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM

OKTATÁSELMÉLETI KUTATÓCSOPORT
www.edu.u-szeged.hu/ok

Diagnosztikus

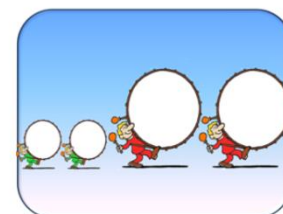
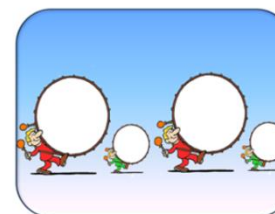
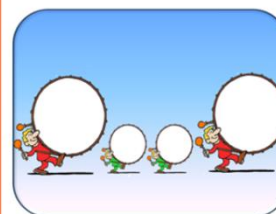
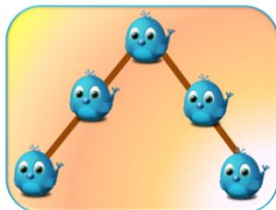
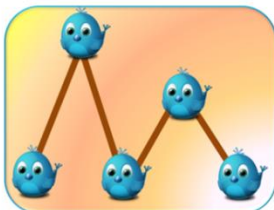
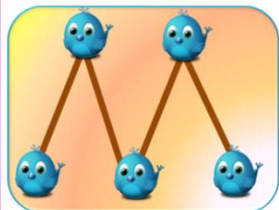
Mérések

Fejlesztése

ÚJ
SZÉCHENYI TERV

<http://edia.edu.u-szeged.hu/index.phtml>

Konklúzió

- A technológia-alapú képességmérés jól alkalmazható eljárás a zenei képességek mérésére, az általános iskola kezdő szakaszában, átlagos iskolai környezetben
- A kidolgozott mérőeszköz megbízható és időhatékony
- A mért képességkonstruktum homogén, azonban a leggyengébb kapcsolat a dallam- és ritmushallás között mutatkozik
- A mért észlelési képességek közül a ritmushallás bizonyult a legkönnyebbnek, míg a dallamhallás a legnehezebbnek

További kutatási feladatok

- Az Aktív Zenetanulás módszer longitudinális, követéses vizsgálatának lefolytatása, eredményelemzés
- A teszt adaptív vá tétele

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!

Asztalos Kata
asztalos@edu.u-szeged.hu

MTA Tantárgy-pedagógiai Kutatási Program, „Aktív zenetanulás énekléssel és mozgással - módszerek és hatásvizsgálatuk” (SZ-009/2016.)

